

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

УДК 81'373.45:81.111
DOI: 10.37026/2520-6427-2024-119-3-44-48

Ольга САПРИКІНА,
старший викладач кафедри
методики викладання і змісту освіти
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-9229-5760
e-mail: olya.rv@gmail.com

Леся ЗАВОДНА,
методист кабінету
інформаційних комунікацій
та видавничої діяльності
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-3659-7799
e-mail: l.zavodna@roippo.org.ua

Мирослава МАЗУРОК,
завідувач кабінету
інформаційних комунікацій
та видавничої діяльності
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-5303-2661
e-mail: m.mazyrok@roippo.org.ua

ЛЕКСИЧНІ АНГЛІЦИЗМИ ЯК ПОКАЗНИК СУЧАСНИХ МОДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті розглянуто основні аспекти використання англiцизмiв в українському розмовно-му мовленні, а також здійснено аналіз семантичних груп означених номiнацій. Окреслено основні причини запозичення англійських відповідників сучасною українською мовою, зокрема виокремлено мовні та позамовні чинники досліджуваного явища. Обґрунтовано процес поширення англiцизмiв у сучасному мовному просторі, простежено причини їхньої популярності й закономірності вживання. Англiцизми розглянуто не лише як мовне явище, а й як номiнацію підкреслення модних та трендових елементів у мовленні. Виокремлено певні тематичні групи англійських запозичень, зокрема у сфері комп'ютерних технологій і соцмереж,

спортивній сфері, галузі культури, політики, економіки та торгівлі, а також у побуті та модних тенденціях сучасності. Наголошено на активізації входження англiцизмiв у військову сферу, що набули популярності з початком російсько-української війни. Проаналізовано процес еволюції англійських запозичень в українському мовному просторі, підкреслено, що він відбувається відповідно до закономірностей української мови на фонетичному, графічному, граматичному та семантичному рівнях.

Ключові слова: англiцизми, іноземні запозичення, сучасна українська мова, англійська мова, суспільні процеси.

Olga SAPRYKINA,
*Senior Lecturer of the Department
 Methods of teaching and content of education,
 Rivne Regional Institute
 of Postgraduate Pedagogical Education,
 Rivne, Ukraine*
 ORCID: 0000-0002-9229-5760
 e-mail: olya.rv@gmail.com

Lesya ZAVODNA,
*Methodologist of the Information Communications
 and Publishing Activities Department,
 Rivne Regional Institute
 of Postgraduate Pedagogical Education,
 Rivne, Ukraine*
 ORCID: 0000-0002-3659-7799
 e-mail: l.zavodna@roippo.org.ua

Myroslava MAZUROK,
*Head of the Information Communications
 and Publishing Activities Department,
 Rivne Regional Institute
 of Postgraduate Pedagogical Education,
 Rivne, Ukraine*
 ORCID: 0000-0001-5303-2661
 e-mail: m.mazyrok@roippo.org.ua

LEXICAL ANGLICISMS AS AN INDICATOR OF MODERN FASHION TRENDS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

Abstract. *The article examines the main aspects of the use of anglicisms in Ukrainian colloquial speech, as well as an analysis of the semantic groups of the specified nominations. The main reasons for borrowing English equivalents in the modern Ukrainian language are outlined, in particular, linguistic and extramural factors of the phenomenon under study are singled out. The process of the spread of anglicisms in the modern language space is substantiated; the reasons for their popularity and the regularity of their use are traced. The authors presented a number of researches and publications outlining the relevance and debatable aspects of the presented issues. The definition of the concept of «Anglicism» is presented and its influence on all spheres of social life in Ukraine is characterized. Anglicisms are considered not only as a language concept, but primarily as a nomination for emphasizing fashionable and trendy elements in speech. Certain thematic groups of English loanwords are singled out, in particular in the field of computer technology and social networks, sports, culture, politics, economy and trade, as well as in everyday life and modern fashion trends. Emphasis is placed on the intensification of anglicisms in the military sphere, which gained popularity with the beginning of the Russian-Ukrainian war. The process of evolution of English loanwords in the Ukrainian language space is analyzed, it is emphasized that it occurs in accordance with the laws of the Ukrainian language at the phonetic, graphic, grammatical and semantic levels.*

The attitude of modern linguists to the use of anglicisms in the Ukrainian language is substantiated, and the influence of the process of their borrowing on modern culture in general is characterized. It is summarized that in the information society, where technological development is a decisive factor, anglicisms are widely used to denote new technologies, software and other social innovations.

Key words: *Anglicisms, foreign borrowings, modern Ukrainian language, English language, social processes.*

Постановка проблеми. Кожна епоха диктує власну моду в будь-якій сфері людського життя. Не є винятком й сучасна українська мова, що визначає динаміку розвитку та загальний мовний смак суспільства, специфіку суспільної свідомості на певному етапі її історичного розвитку. Так, кінець ХХ – початок ХХІ століть ознаменувався модою на активне використання у повсякденному і офіційному мовленні англійських слів і словосполучень – так званих англіцизмів. Передусім це зумовлено позамовними чинниками, зокрема суспільно-політичними, економічними змінами в країні, інтеграцією в міжнародні та інформаційні сфери, а нині – ще й російсько-українською війною, що змушує абстрагуватися від усього, що пов'язано з країною-агресоркою. Курс на інтеграцію України у Європейський Союз, процес глобалізації, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну

взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відобразитися й на мовному рівні.

Сьогодні важко знайти сферу життя, в якій не було б слів, запозичених з англійської мови. *Акаунт, булінг, гаджет, дедлайн, дрін, коуч, лайк, лук, скріншот, спам, стартап, тьютор, фейк, фітнес, чекін, шопінг* – це лише невеликий перелік англіцизмів, що стали звичними в українській мові. Звичайно, на позначення подібних реалій в нашій мові існують власне українські слова, звичні й зрозумілі її носіям, проте стрімкий технологічний прогрес постійно вимагає нових слів, які, не встигнувши з'явитися чи розвинутися в мові, просто запозичуються в оригіналі. Разом із тим, на сучасному етапі англійська мова є засобом міжнародного спілкування та мовою провідних засобів масової інформації: великих радіо- та телекомпаній, світової мережі «Інтернет», багатьох газет та журналів, а тому ігнорувати її вплив на нашу мову неможливо.

З одного боку, мовознавці наголошують, що запозичення слів з іноземних мов – це природний процес, що збагачує лексичний запас будь-якої мови та дозволяє точніше описати світ, однак з іншого – виникає проблема зловживання запозиченнями, що в випадку з англійською мовою є досить поширеним явищем. Зважаючи на зазначене вище, окреслена проблема є досить актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства та спричиняє чимало дискусій, мовних протиріч та упереджень.

Мета статті – обґрунтувати процес поширення англіцизмів в українській мові, простежити причини їхньої популярності та закономірності вживання в сучасному мовному просторі.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Значна кількість досліджень щодо розвитку лексичного складу української мови та невинного зростання в ній англіцизмів свідчить про неабияку актуальність представленої тематики. Зокрема, поширення в українській медіамові запозиченої англійської лексики досліджували О. Стишов, Л. Архипенко, О. Зеленін, Г. Зимовець, Я. Битківська, І. Дьолог, Я. Голдованський, Є. Карпілловська, О. Лисенко, С. Караванський, О. Муромцев, Б. Ажнюк, С. Федорець, І. Коробова та ін. Новітнім запозиченням-англіцизмам присвячено публікації В. Леснової, О. Йолкіної, Н. Поліщук. Сучасне засвоєння українською мовою англіцизмів розглядали С. Семчинський, Г. Гудима та Ю. Слодиницька.

Варто також зауважити, що проникнення англіцизмів у сучасну українську мову хвилює не лише лінгвістів, а й журналістів, фахівців у сфері ІТ-технологій і навіть лікарів. Означена проблематика викликає чимало дискусій у сучасному українському дискурсі, а отже, потребує виняткової уваги та додаткових досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес запозичення нових номінацій в українську мову відбувається постійно, віддзеркалюючи нові реалії нашого життя та даючи їм нові найменування. Взаємодія мов та наявність систематичних і тісних контактів спричинили появу значної кількості англіцизмів, які, зважаючи на низку причин, міцно вкоренилися в новому середовищі та по-різному оцінюються носіями мови.

Що ж варто розуміти під поняттям «англіцизм»? Так, цей термін трактують як «слово чи зворот, запозичені з англійської мови» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2001, с.18), «різновид мовного запозичення: слово, його окреме значення, вислів тощо, які запозичені чи перекладені з англійської мови, також утворені за її зразком» (Вікіпедія, 2024).

Англіцизми стали не просто явищем, що впливає на мову, а своєрідним трендом, який охоплює значну кількість людей, передусім молодь. Загалом це пов'язано з тим, що люди стали більше подорожувати, з'явився інтернет, розвиваються зв'язки між країнами, посилився культурний обмін, англійська мова стала міжнародною мовою спілкування. Під впливом цих процесів у корпоративному середовищі, в медіа, щоденному спілкуванні молоді часто можна почути такі слова, як: дедлайн (англ. *deadline*) – крайній термін; мітинг (англ. *meeting*) – зустріч; кейс (англ. *case*) – проєкт; бриф (англ. *brief*) – письмова згода між сторонами щодо майбутнього проєкту; фідбек (англ. *feedback*) – зворотний зв'язок; скіл (англ. *skill*) – здібність, майстерність; воркшоп (англ. *workshop*) – захід практичного спрямування; апдейт (англ. *update*) – оновлення тощо (Подряк, 2023).

Крім того, теле- та радіомовлення щоденно пропонує рекламу численних іноземних товарів, на позначення яких досить часто в українській мові немає відповідників. Однак нерідко під англійською назвою маскуються звичні для нас поняття, які мають водночас і українські найменування, наприклад: *дайджест* (огляд), *спрей* (розприскувач), *фрістайл* (вільний стиль), *ньюзреліз* (випуск новин), *паркінг* (стоянка), *ліфтинг* (підтяжка), *флаєр* (листівка), *дистриб'ютор* (розповсюджувач), *фастфуд* (швидка їжа), *дефростер* (розморожувач), *секонд-хенд* (вживані речі), *фризер* (морозильник), *дисконт* (знижка), *лізинг* (оренда) тощо. Безумовно, щодо цього серед знавців української мови виникає чимало дискусій, адже вживання модних іншомовних слів є доцільним саме з погляду рекламування товарів, однак із лінгвістичної точки зору досить часто запозичення іншомовних номінацій такого типу є недоцільним, оскільки в українській мові на позначення подібних реалій існують власні слова, звичні й зрозумілі її носіям (Дьолог, 2020).

Різноманітні процеси, що відбуваються в сучасному світі, охопили практично всі сфери суспільного життя, тому важко окреслити межі вживання й активного запозичення англіцизмів. У зв'язку з цим нам неабияк імпонує підхід дослідниці К. Павелків стосовно їхнього розподілу на певні тематичні групи. Так, до запозичень у **сфері комп'ютерних технологій та соцмереж** належать такі слова: *інтерфейс, фоловер, інфлюенсер, буфер, вебсторінка, відеоплеєр, дисплей, драйвер, імейл, спам, кіберпростір, крекінг, курсор, ноутбук, онлайн, принтер, форум, хакер, хонінгування, чат та ін.*

Спортивна сфера охоплює, приміром, такі іноземні дефініції: *хавбек, рефері, голкіпер, аут, байкер, бодібілдинг, боксер, боулінг, ватерполо, дайвінг, нокаут, раунд, спаринг, скейтбординг, сноубординг, фітнес, форвард, шейпінг та ін.*

У **сфері культури** спостерігаємо використання

таких слів, як-от *бодіарт, блокбастер, вестерн, кліпмейкер, памфлет, панк, пірсинг, прайм-тайм, промоушн, ремікс, рیمейк, саундтрек, сингл, скінхед, трек, фан-клуб, фокстрот, хіт, хол, шоубізнес тощо*.

Політика, економіка та торгівля також переназначені словами іноземного походження, з-поміж яких: *банкнота, блеф, блокада, бойкот, бюджет, гангстер, демпінг, долар, інтерв'ю, лідер, локаут, мітинг, чек та ін.*

Серед назв на позначення **їжі та питва** знаходимо такі дефініції англословного походження: *біфштекс, кекс, пудинг, пуши, ром, ростбіф, сандвіч тощо; техніки: блюмінг, бульдозер, буфер, грейдер, диспетчер, ескалатор, каупер, кренінг, радар, телетайп, форсунка тощо; одягу й тканини: бязь, вельвет, джемпер, піджак, смокінг, френч тощо*.

Сучасні реалії, зокрема російсько-українська війна, також посприяли розширенню переліку англіцизмів у нашій мові. Більшість із них стосуються **військової сфери**, як-от: «*кібервійна*» (*cyber warfare*) – використання комп'ютерних систем і мереж для проведення військових операцій або атак; «*інформаційна війна*» (*information warfare*) – застосування інформаційних технологій та засобів для маніпулювання інформацією та впливу на ворожі структури та населення; «*дрон*» (*drone*) – безпілотний літальний апарат, що використовується для розвідки, спостереження або ведення атак; «*рекон*» (*recon*) – скорочення від «рекonnaісанс» (*reconnnaissance*), що означає розвідку, збір інформації про ворожі дії та позиції; «*контрснайпер*» (*counter-sniper*) – фахівець, який займається виявленням та нейтралізацією снайперів противника; «*тактичний ракетний комплекс*» (*tactical missile system*) – збройна система, призначена для нанесення точних ракетних ударів по стратегічних або тактичних цілях; «*джавелін*» (*Javelin*) – протитанкова ракетна система середньої дальності (Павелків, 2023, с. 126).

Мовознавці наголошують, що запозичення слів з іноземних мов – це природний процес, який не лише збагачує лексичний запас певної мови, а й дозволяє точніше описувати навколишній світ. Проблема виникає тоді, коли відбувається зловживання запозиченнями, що у випадку з англійською мовою є досить поширеним явищем. Однак у зв'язку зі стрімким технологічним прогресом ми постійно потребуємо нових слів, які, не встигнувши розвинутися в українській мові, просто запозичуються в оригіналі. Також досить часто це пов'язано із бажанням авторів звучати модно, відчувати приналежність до сучасного прогресу. Вживання іноземних запозичень залежить і від потреби мовця вирізнитися, продемонструвати ерудицію та навички володіння іноземною мовою. Крім того, не менш вагомим чинником є так звана «мовна економія» серед носіїв мови, наприклад, вживання таких слів, як *шопер*, замість сумка для покупок, *фідбек* – замість зворотний зв'язок, відгук, *лайфхак* – замість порада, хитрість, *фейк* – замість брехня, неправдива інформація тощо.

Еволюція англійських запозичень у нашій мовній системі відбувається відповідно до закономірностей української мови на фонетичному, графічному, граматичному та семантичному рівнях. Зважаючи на це,

дослідники А. Стадній та І. Зозуля відзначають, що вони відтворюються в нашій мові по-різному:

1) латиницею – на першому етапі в текстах відтворюють оригінальну назву графічною системою мови-першоджерела відповідно до орфографічних правил англійської: *USB, skill, meeting, skype, nice, lol, cool, what, sure*;

2) транслітеровані (відбиття графічної форми його прототипу в мові-джерелі, часто використовують для власних назв) англіцизми механічно відтворюють українською графікою – кирилицею, нехтуючи звуковою точністю адаптованого слова, крім того, відбувається лексико-семантична адаптація слова: *android – андроїд, bag – баг, benefit – бенефіт, development – девелопмент, developer – девелопер, content – контент, level – левел, link – лінк, spam – спам*;

3) транскрибовані англословні одиниці, в яких фонетичне звучання відтворене за допомогою графічної системи мови-реципієнта: *лайк, коучсерфінг, репостити, імейл* (Стадній, Зозуля, 2022, с. 31).

Зважаючи на зазначене вище, можемо стверджувати, що процес запозичення іншомовних слів неоднозначно впливає на розвиток нашої мови. Так, з одного боку, відбувається її збагачення, тоді як з іншого – витісняються власні елементи, що замінюються на слова з подібним значенням. Ставлення сучасних лінгвістів до таких дефініцій також різниться – одні вважають, що засилля англіцизмів в українській мові позбавляє її унікальності, інші ж упевнені, що процес запозичення слів англословного походження позитивно впливає на сучасну культуру. Аналізуючи означену проблематику, варто зважати на тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відобразитися на мовно-му рівні. Це, безумовно, свідчить про життєздатність та гнучкість української мови, її спроможність пристосовуватися до глобалізаційних змін сучасності.

Висновки. Отже, англіцизми, без сумніву, є показником сучасних модних тенденцій в українській мові. Хоча навколо означених дефініцій і точиться чимало дискусій, все ж, на наш погляд, вони відображають постійну динаміку, зміну та адаптацію мови до нових реалій. Вплив англіцизмів на сучасну українську мову є наслідком глобалізації та міжнародної взаємодії. Розширення нормативних меж нашої мови дозволяє її носіям використовувати англійські слова в різноманітних сферах суспільної діяльності, зокрема на позначення нових технологій, програмного забезпечення та інших суспільних інновацій. Однак, зважаючи на дискусійні аспекти означеної проблематики, відкритим залишається питання доцільності використання деяких неолексем в українському мовленні та визначення місця запозиченої лексики, її меж у нормах української мовної системи. Крім того, відкритим залишається питання щодо дотримання балансу між використанням англіцизмів та збереженням унікальних рис української мови як національного культурного скарбу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в необхідності більш ґрунтовного дослідження англіцизмів, що увійшли в українську мову з початком російсько-української війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Великий тлумачний словник сучасної української мови. (2005) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун». С. 29.

Англiцизм. (2024). *Вікіпедія*: вебсайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D1%86%D0%B8%D0%B7%D0%BC> (дата звернення: 15.07.2024).

Подольак, І. (2023). Англiцизми в українській мові. *LiveXP*. URL: https://livexp.com/ua/blog/anhlytsyzy-v-ukrainskii-movi/?utm_source=blog-ua&utm_medium=article&utm_campaign=%2Fua%2Fblog%2Fanhlytsyzy-v-ukrainskii-movi%2F (дата звернення: 17.07.2024).

Дьолог, О. (2020). Лексичні англiцизми як особливість сучасної мовної моди. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 13. Т. 1. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22784> (дата звернення: 14.07.2024).

Павелків, К. (2023). Вплив англiцизмів на сучасну українську мову: сфери проникнення. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 63. Т. 2. С. 126.

Стадній, А., Зозуля, І. (2022). Неанглiцизми в сучасній українській літературній мові. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 22. Т. 2. С. 29–33. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.5> (дата звернення: 18.07.2024).

REFERENCES

Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Big explanatory dictionary of the modern

Ukrainian language]. (2005) / uklad. i hol. red. V.T. Busel. Kyiv; Irpin: KTF «Perun». S. 29. [in Ukrainian].

Anhlytsyzm [Anglicism]. (2024). *Вікіпедія*: websait URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D1%86%D0%B8%D0%B7%D0%BC> (data zvernennia: 15.07.2024). [in Ukrainian].

Podoliak, I. (2023). Anhlytsyzy v ukrainskii movi [Anglicisms in the Ukrainian language]. URL: https://livexp.com/ua/blog/anhlytsyzy-v-ukrainskii-movi/?utm_source=blog-ua&utm_medium=article&utm_campaign=%2Fua%2Fblog%2Fanhlytsyzy-v-ukrainskii-movi%2F (data zvernennia: 17.07.2024). [in Ukrainian].

Doloh, O. (2020). Leksychni anhlytsyzy yak osoblyvist suchasnoi movnoi mody [Lexical anglicisms as a feature of modern language fashion]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 13 T. 1. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22784> (data zvernennia: 14.07.2024). [in Ukrainian].

Pavelkiv, K. (2023). Vplyv anhlytsyzy na suchasnu ukrainsku movu: sfery pronyknennia [The influence of Anglicisms on the modern Ukrainian language: areas of penetration]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 63. T. 2. S. 126. [in Ukrainian].

Stadnii, A., Zozulia, I. (2022). Neoanhlytsyzy v suchasni ukrainskii literaturnii movi [Neologisms in the modern Ukrainian literary language]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 22. T. 2. S. 29–33. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.5> (data zvernennia: 18.07.2024). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 15.07.2024